

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 19. septembra 1857.

Gospodarsko.

Da letošna suša ne zakoplje gospodarjev v dvojno in trojno škodo, čujte, kako si nekteri pomagajo, na pr. izverstna gospodinja na Vinskem gradu. Namesto goveje živinče prodati, za katero se zdaj komaj 15 do 20 fl. dobí, ga domá zakoljejo, eno za drugim. Ker usnjar za kožo 10 do 15 fl. dá, ostane loj in vse mesó za 5 do 7 fl. Kaj pa počnejo s tolikim mesom? Razrežejo ga na kose, ga osolijo, skvasijo, ga po spečenem kruhu v toplo peč denejo, da se toliko speče, da dobí meso precej čversto skorjo in je dovelj suho. Če bi premalo bilo, spet nekaj peč zanetijo s kakim slabim protjem ali rožjem, in ga bolj popekajo. Dovelj pečeno meso shranijo v kište. Do poletja preterpi kaj lepo, je prekuhana prav ukusno in tudi juha še dobra. Ker funt takega mesa na 2 do 3 kr. pride, bo to prihodnje leto velika velika pomoč, ko bode gotovo cena govedine močno poskočila.

Kaj pa z lojem? Lepši loj (kteri ni po črevih) razrežejo, razcverjejo, ocverke odberejo in ga med zasek ali med zabel tako vlivajo in mešajo, da je vsakega pol. Ta mešanica nima pri jedi nobenega krivega ukusa. Ž.

(Sadjoreja.) Cotta priporoča, da se morajo po $\frac{3}{4}$ pavce debele drevesca, kadar se presajajo v drugi kraj, ravno tako staviti, kakor so poprej stale, to se pravi, da naj se tista stran drevesca, ki je bila poprej proti severju obrnjena, tudi pri presajenju proti severju postavi, una stran ti nasproti pa proti jugu. Gosp. Ditmers misli, da bi mogli prodajavci drevesc vselej zaznamovati stran drevesca, proti kateri je obrnjeno bilo, to je, severno ali južno, izhodno ali zahodno, ker po njegovih skušnjah drevesca v rasti zaostajajo, ako se drugač obrnjene sadijo, kakor so iz začetka rastle. Vredništvo „mesecolista za praktično sadjorejo“, pa terdi v 7. zvezku letošnjega leta 1857, da drevesca, če ravno se tudi drugač obrnjene sadijo, kakor so spervega rastle, se ravno tako dobro obnašajo in čversto rastejo, kakor če bi bile tako posajene bile, kakor so poprej rastle. — Prav bi bilo, da bi praktični sadjorejci to reč poskusili, in s časom svoje skušnje po „Novicah“ na znanje dali.

Nekoliko o stanju kmetijstva in obertnijstva na Krajskem.

(Dalje.)

Kakor smo rekli, se velik del prebivavcov naše dežele s prevaževanjem blaga in kupčije pečá. Zlasti je dala špedicija ljudém in živini marsikaj — dostikrat prav pičlega — zaslužka, še več pa — zlasti živini — terpljenja. Počasno se je gibalo doslej to življenje po dvéh potih, ki se v Ljubljani križata: blago iz družih delov svetá in obertnijski izdelki po cesti med Dunajem in Terstom, žito in sočivje pa večidel po Savi in Ljubljanci od Zaloga do Ljubljane, dalje pa na kólih v Terst; nekaj pa tudi skozi Gorensko na Koroško. V Terst in Sisek iti, ni bilo nikomur težavno, kdor je imel tacih opravil.

Treba je bilo pa, preden je blago počasi na namenjeno mesto dospélo, tajisto mnogokrat prekladati. Kupec in na-

kladavci so pri tem dobro živeli. Ne le v Ljubljani, ampak ob celi véliki cesti se je vse gibalo in služilo, zlasti mnoge gostivnice so bile na terdnih nogah. Pa kako se je že to vse premenilo! Brodnik hodi klaverno ob bregovih Save, na katerih je še pred kratkim oholo réči mogel, da teče na Horvaško voda, nazaj pa vino. Ob véliki cesti gleda gostivnik s kislim obrazom v svoje dvorišča in na predhišja, kjer zdaj trava zelení, kodar so pred kratkim trope težkih kónj taptale in bale nad balami ležale. Ob Savi, kjer so bile pred nekimi leti le malokomu še pota znane, in čez ljubljansko močirje derdrajo hlaponi s tavženti in tavženti centi blaga obloženi.

„Za božjo veljo! kaj nam bo začéti?“ tarnajo manji špediterji, nakladavci in drugi, ki so z njimi vred doslej se z „letečino“ mastovati navajeni bili, ko so drugod s krompirjem v oblicah — če so ga imeli — želodec komaj z vasovanja pod rebri spravili. Odgovor jim dati je silno težko, zlasti tistim, kateri so doslej v demišli živeli, da so imeli samo oni „privilegium“, druge skubsti in z majhnim trudom si velike dobičke dobivati. „Udajte se v nove naredbe in prevdarjajte modro, kako si bote te prenarredbe v korist obračali!“ jim bodi edini odgovor.

Komur je Bog dal dnarjev in bistro glavo, si bo v obertni odškodbe iskal; doseđanji voznik naj se pa oklene z vso močjo kmetijstva in obertnije, in slednji bo v kratkem čutil, da mu božja previdnost z novimi naredbami ni naklonila nesreče in zgube, ampak blagoslov, če tudi ne mahoma.

Kmetijstvo daje večjemu délu naših rojakov živež. To se deli v poljedelstvo, živinorejo in drevjorejo. Da Krajski svoje polje z veliko pridnostjo in s prav velikim trudom obdeljujejo, ne more nihče tajiti. Pa temu nasproti moramo očitno reči, da hvale vredna pridnost in vse terpljenje našega kmetijstva ne bo na tako terdne noge spravila, kakor je v družih deželah, n. pr. v Lombardii in na Nemškem, dokler se bodo naši rojaki branili spoznati, da mora jajce sedanjih dní več vediti kakor puta. Koliko so današnje kmetijske orodja drugačne, kakor so bile pred 50 in tudi več letmi? Koliko si prizadeva kmet svoj svét zboljšati? Razkosovanje zemljiš ne pripuša kmetom, dovelj živine rediti, da bi gnoja pridelal, kolikor ga potrebuje. In kako ravná kmet še s to mervico gnojá! Najtečnejši del gnoja pride pri marsikteremu gospodarju v nič, preden na polje pride, itd. Enako se godí z živinorejo in drevjorejo.

„Novice“ ne prenehajo, kar so začele izhajati, v tej zadevi učiti in pridigovati — pa, Bogu bodi potoženo! — le preveč imajo gluhih poslušavcov. Kmetijska družba se trudi in trudi kmetovavcom z djanjem in besedami s perstom kazati, kje da jih čevelj žuli; pa tudi ona méče skorej večidel bob v sténo. *)

Od kod izvira vse to? Naravnost moramo reči: Iz tega, da naši rojaki, deržeči se starega kopita, postav ne poznajo, ktere nam dobrotljivi Stvarnik po naturi oznanuje. (Dal. sl.)

*) C. k. krajska kmetijska družba je pretečene dní razpisala povabljenje, naj kmetovavci sinove v kmetijsko šolo pošiljajo. Zavernjemo v tem ozéru na razglašanje v „Oglasniku“ k 72. listu „Novic“. Pis.